

Inventeringsverktyg för att bedöma kvaliteten på utemiljöer vid särskilda boenden, Örnsköldsviks kommun

Att notera:

- Inventeringsverktyget är uppdelat i fyra delar (A, B, C) som används inför, under och efter inventering;
 - Inför inventering ska enhetschef tillsammans med personal (t ex vårdare, fastighetsskötare, aktivitetsledare) svara på frågorna i del A. Enhetschef och personal ansvarar även för brukar-/anhörigmedverkan. Svaren delges den som ansvarar för inventeringen.
 - Under inventering används del B.
 - Efter inventering används alla delarna enligt rapporteringsmallen, del C. Den övergripande bedömningen används för att kunna jämföra inventeringar vid olika tidpunkter, samt för att kunna jämföra med andra boendens utemiljöer och användas som underlag vid prioritering.
- Vid själva inventeringen är personalmedverkan viktigt.
- Kom ihåg att även tänka in andra berörda målgruppers behov i utemiljön (vårdare, fastighetsskötare, aktivitetsledare, anhöriga), förutom den primära målgruppen (brukarna).
- Upplevelsen av utemiljöns förutsättningar inifrån boendet är viktig att inkludera, så börja gärna inventeringen inomhus (t ex samlingsplatser, balkonger, altaner).
- Att använda måttband/tumstock, kamera, diktafon osv. vid inventeringen underlättar.
- Tänk på att varje inventering är en nulägesbild.

Denna naturvårdssatsning har medfinansierats genom statsbidrag förmedlade av Länsstyrelsen i Västernorrland.

A. GENERELLA FAKTA OM BOENDET (*enhetschef och personal svarar innan inventering*)

1. Namn: _____

2. Adress: _____

3. Antal boende (samt antal män, kvinnor): _____

4. Avdelningar: _____

5. Antal vårdpersonal dagtid: _____

6. Övrig personal (t ex fastighetsskötare, aktivitetsledare): _____

7. Finns tillgång till träffpunktsverksamhet? _____

8. Hur många boende:

- behöver följeslagare? _____
- behöver rullstol? _____
- har dålig balans (rullator)? _____
- har demens? _____
- har synskada/-nedsättning? _____

9. Vilka önskemål har de boende och deras anhöriga för utemiljön? Fråga några.

10. Vilka uteaktiviteter klarar de boende?

11. Vilka uteaktiviteter gör personal och boende tillsammans?

12. Vilken service och utbud finns i närområdet?

13. Är det ett lugnt område eller stökigt och bullrigt?

14. Ligger boendet i anslutning till natur och grönska, eller omgivet av hus och betong?

15. Vilka attraktiva platser (t ex natur, utsikt, folkvimmel) finns alldeles i närheten av boendet/"invid knuten"? Hur används platserna idag?

16. Har dessa platser/gröna miljöer goda förutsättningar/utrustning för vila eller samvaro (t ex bänkar, bord, skugga)?

17. Finns det hinder vid entréer och vid utesamvaro eller brister vad gäller gångsträckor? (t ex lutning, ojämnheter, handtag, säkerhetsrisker)

18. Finns det tillgång till sådant som stimulerar våra sinnen? (känna, lukta, smaka, se, höra – t ex blommor/blad, fågelkvitter, bär, porlande vatten, fin skulptur, nostalgiska påminnelser)
Om ja, är det tillgängligt nära/längre bort?

19. Hur fungerar utflykter? Hur ofta? För alla eller för några i boendet?

20. Synpunkter och idéer på förbättringar i boendets utemiljö (i närheten av boendet/"invid knuten")

Frågorna ska fungera som underlag för dialog i personalgruppen (vårdpersonal och ev. övrig personal) och sammanställas så att inventeraren får en bra grund att utgå från.

Kom ihåg att även tänka in andra berörda målgruppers behov i utemiljön (vårdare, fastighets-skötare, aktivitetsledare, anhöriga), förutom den primära målgruppens behov (brukarna).

Upplevelsen av utemiljöns förutsättningar inifrån boendet är viktig att inkludera, t ex från samlingsplatser, balkonger, altaner.

Tänk på att varje inventering är en nulägesbild.

B. BEDÖMNING AV UTEMILJÖN VID BOENDET (sätt kryss och kommentera)

- **Grön** = Bra kvalitet. Stimulerande, aktiverande, tillgänglig och trygg utemiljö.
- **Gul** = Ganska bra kvalitet och attraktiv utemiljö, men enstaka brister att rätta till.
- **Orange** = Dålig kvalitet med många brister.
- **Röd** = Mycket dålig eller undermålig kvalitet.
- **Säkerhetsrisk** = Miljön innebär en säkerhetsrisk och kräver direkt åtgärd (bedöm även det övriga och kryssa i någon av färgerna)

Bedömningspunkter*	GRÖN	GUL	ORANGE	RÖD	Säkerhetsrisk
1. Entréer					
2. Gårdens storlek					
3. Fysisk utformning av gården					
4. Inhägnad/staket, grind					
5. Gångunderlag					
6. Belysning					
7. Buller					
8. Sittplatser					
9. Samlingsplatser och uteplatser					
10. Träd, växtlighet, odlingar och planteringar					
11. Aktivitetsytor					
12. Skyltning och information					
13. Ytans användbarhet vinterhalvåret					
14. Skick, skötsel, underhåll					
15. Övrigt utbud (ex. djur, kultur, tradition)					
16. Trygghet					
17. Attraktivitet					
18. Tillgänglighet till omgivande områden och platser i samhället					
19. Tillgänglighet till omgivande naturområden					

*Bedömning sker utifrån aspekterna tillgång, tillgänglighet, användbarhet, trygghet, säkerhet, attraktivitet.

Säkerhetsrisker – direkt åtgärd

Känns utemiljön säker? Finns det enstaka säkerhetsrisker, t ex öppna betongtrappor? Ledstänger, handtag, trappräcken? Skottas och sandas gångstråken vintertid? Finns det branta partier, stora hål och ojämnheter? Är uteplatsernas yta samtidigt en infart för tunga fordon? m.m.

Kommentarer:

Förklaring och specificering av bedömningspunkterna

1. Entréer

Står för kvaliteten på utemiljön vid huvudentrén och övriga entréer in till boendet från lokalgatan och omgivande platser. Ger entréerna god tillgänglighet till omgivningen? Känns entréerna säkra och attraktiva för de boende? Finns det en tydlig koppling mellan entréerna, gångstråken och de gröna ytorna i utemiljön? Används huvudentrén för andra ändamål än som in- och utgång för boende/personal/besökare, t ex varuintag?

Kommentarer:

2. Gårdens storlek

Storleken på gården är en viktig förutsättning för utomhusvistelse. Är gården tillräckligt stor i förhållande till antal boende? Hur stor del av gården används regelbundet? Finns det tillräckligt med ytor för aktiviteter, ytor för samvaro, men samtidigt platser där de boende kan få sitta i lugn och ro? Finns det potential att öka den användbara ytan?

Kommentarer:

3. Fysisk utformning

Med fysisk utformning menas framförallt om gårdens olika delar hänger ihop eller om det finns logiska kopplingar (t ex gångstråk) mellan separerade delar. Kan de boende ta sig mellan de olika delarna, eller är de inlåsta i enklaver? Är det lätt att orientera sig och navigera i miljön? Ligger de viktigaste ytorna i utemiljön bra till för att kunna ta emot många "besökare", eller krockar alla boende hela tiden på en viss yta? Är marken kuperad? Är det mestadels gräsytor eller är det mycket asfalt i utemiljön? Går det att parkera en cykel och en spark utan att andra snubblar på dem? Hur är bilparkeringens placering och utformning?

Kommentarer:

4. Inhägnad/staket, grind

Finns behovet av någon sorts inhägnad? Om den finns redan, är den i brukbart och fint skick? Är staket och grindar hela och tillräckligt höga, eller kan de boende ta sig över eller igenom och hamna i farliga miljöer i omgivningen? Tillför den attraktivitet i utemiljön?

Kommentarer:

5. Belysning

Belysningen är viktig ur många aspekter. Bra belysning ska tillgängliggöra entréer, gångstråk och uteplatser. Belysning kan också användas för att skapa stämning och för att lyfta fram attraktiva detaljer i utemiljön, även vintertid, t ex vackra träd, gångstråk med marksten. Viktigt med belysning utomhus som de boende kan se inifrån husen. Marknära belysning och belysning i midjehöjd skapar en härligare stämning än om det enbart finns belysning 4-5 m upp i luften genom en parkbelysning.

Kommentarer:

6. Buller

Buller påverkar de boendes bedömning av kvaliteten och utemiljöns funktioner. Vad för slags buller finns i utemiljön? Eller är det relativt tyst och stilla? Finns det skillnader mellan olika delar av boendets utemiljö? Bil, moped, lastbil som levererar varor vid en lastbrygga, sopbilen, skolbarn och tåget som svishar förbi är alla exempel på buller som kan påverka. Hur pass störande upplevs bullret?

Kommentarer:

7. Gångunderlag

Med gångunderlag menas det markunderlag som finns på ytor där de boende förväntas kunna ta sig fram eller på ytor där det finns behov av att skapa ett rörelsestråk. Är underlaget jämnt eller ojämnt? Är underlaget lämpligt så att de boende inte snubblar? Är underlaget lättrullat för rullstolar, rollatorer, för rullängar osv? Är gångarna tillräckligt breda för vändning/följeslagare/mötande?

Kommentarer:

8. Sittplatser

Denna kategori handlar om förekomsten av enskilda platser att sitta på i utemiljön och kvaliteten på dessa platser och om de används. Finns det mindre sittplatser, stolar eller bänkar som ger de boende en chans att "dra sig undan" de gemensamma platserna i utemiljön? Kan man sitta två och två eller tre och tre? Finns det lösa stolar att flytta runt i trädgården? Är det attraktivt och bekvämt att sitta på dessa platser (t ex tak, skugga, blommor, liten insyn). Är möblerna/sittplatserna säkra? Finns sittplatser utefter gångstråken som ger tillfälle för vila under promenaden?

Kommentarer:

9. Samlingsplatser och uteplatser

Denna kategori handlar om kvaliteten på de gemensamma uteplatserna (balkonger, altaner och fristående uteplatser) och om de används. Finns det plats för alla boende? Tak, vindskydd, avgränsningar? Ligger uteplatsen rätt i förhållande till solen, vinden och resten av utbudet på gården? Finns det en bra koppling mellan uteplatsen och resten av gården? Mellan uteplatsen och utemiljöns entré? Är möblemanget säkert och lämpligt? Finns det fler än en uteplats? På de boenden där de boende har egna "privata" uteplatser är det många aspekter som spelar in: Attraktivitet? Säkerhet? Insynsskydd? Tak? Skugga? Tillgänglighet?

Kommentarer:

10. Träd, växtlighet, odlingar och planteringar

Finns det träd? Vilka sorter? Ger träden skugga på lämpliga platser? Finns det attraktiva och lämpliga (bl a för att de boende ska ha en relation till det som planterats och ur allergisynpunkt) buskar och planteringar, t ex häckar, blomlådor, spaljéer osv. Finns växtlighet som stimulerar sinnen? Finns det kompost? I vilket skick är planteringarna och träden? Vad bör tas bort, och vad ska bevaras, vad behöver planteras?

Kommentarer:

11. Aktivitetsytor

Denna kategori handlar om ytor som inbjuder till rörelse, sysselsättning, lek och spel för båda könen, t ex gångstråk, bouleplan, vedhantering, yta för bollspel, kubb, yoga, gymnastik. Finns det flera aktivitetsytor? I vilket skick är dessa ytor? Matchar aktivitetsytorerna de boendes behov och intressen? Finns det ytor som passar olika årstider? Hur är tillgängligheten till dessa ytor? Finns det sittplatser vid ytorna? Används ytorna?

Kommentarer:

12. Skyltning och information

Skyltning och information är viktiga grundstenar för att en miljö ska vara tillgänglig, attraktiv, trygg och användbar. Finns det vägvisning till utemiljöns olika delar (via skylt eller design/ utformning)? Finns det information vid växter och buskar om vad de är för något? Är informationen anpassad för de boendes förutsättningar, t ex läsbart för person i rullstol, personer med synnedsättning.

Kommentarer:

13. Ytans användbarhet vinterhalvåret

Går det att använda utemiljön året om? Finns det vissa ytor som går att använda året om? Finns det speciella hinder att gå ut vintertid? Vilka ytor används som snöupplägg?

Kommentarer:

14. Skick och skötsel

I vilket skick är utemiljön generellt? Verkar ytan användas och skötas generellt, eller är det ogräs överallt? Finns det vissa misskötta detaljer och ytor, t ex staketen, gräset eller uteplatsen? Finns det papperskorgar och i vilket skick är de? Nymålade väggar eller färgrester som hänger ned?

Kommentarer:

15. Övrigt utbud

Finns det djur, t ex höns? Finns det ett eller flera fågelbord? Skulpturer eller annan konst? Porlande vatten? Grillring? Lusthus/paviljong? Plats för tradition, t ex julgran, flaggstång? Musik? Hur ser användningen ut av det som finns?

Kommentarer:

16. Trygghet

Kan personalen med lätthet ha överblick över utemiljön? Kan de som är utomhus se in inomhus? Kan de som är inomhus se ut på ett bra sätt, t ex från balkonger?

Kommentarer:

17. Attraktivitet

Denna kategori är en övergripande bedömning av utemiljöns attraktivitet och förmåga att stimulera de boendes (och personalens) sinnen. Kan man lukta, se, höra, röra och känna detaljer i utemiljön? Är utemiljön attraktiv? Skick? Varierande miljö utifrån behov, aktiviteter, kön, årstider?

Kommentarer:

18. Tillgänglighet till omgivande områden och platser i samhället

Hur nära ligger attraktiva platser för de boende, t ex utsiktsplatser, park, folkvimmel, affärer och service? Besöks dem? Finns det fartdämpning på lokalgatorna, t ex fartgupp, rondeller, avsmalningar, trafikljus? Finns det bra och breda trottoarer? Finns det sittbänkar längs vägen? Hur är underlaget? Går det att överhuvudtaget ta sig ut från boendet på ett säkert och tryggt sätt? Hur är tillgängligheten under olika tider på året?

Kommentarer:

19. Tillgänglighet till omgivande naturområden

Hur tillgängliga är omgivande naturområden - avstånd, belysning, skyltning, vägen dit och på plats? Besöks dem? Finns utsiktsplatser eller enkla åtgärder som kan göras för att tillgängliggöra utsikt? Finns anpassade och säkra sittplaster?

Kommentarer:

Namn på boendet

Adress

Postnummer

INVENTERINGSDATUM: xxxx-xx-xx

Namn på inventerare

I texten hänvisas till siffror som förklaras i kartbilden som finns i dokumentet

C. RAPPORTERINGSFORMAT

Boendenamn (gärna bild)

Granskare och medverkande vid inventeringen

XX

Fakta om boendet

XX

Övergripande intryck

XX

Namn på boendet

Adress

Postnummer

INVENTERINGSDATUM: xxxx-xx-xx

Namn på inventerare

I texten hänvisas till siffror som förklaras i kartbilden som finns i dokumentet

Kvalitetsutvärdering av utemiljön *Från del B (se exempel för färg och övergripande bedömning)*

- **Grön** (3 poäng) = Bra kvalitet. Stimulerande, aktiverande, tillgänglig och trygg utemiljö.
- **Gul** (2 poäng) = Ganska bra kvalitet och attraktiv utemiljö, men enstaka brister att rätta till.
- **Orange** (1 poäng) = Dålig kvalitet med många brister.
- **Röd** (0 poäng) = Mycket dålig eller undermålig kvalitet.

IDENTIFIERING AV DIREKTA SÄKERHETSRIKTER:

Bedömningspunkter	Färg och poäng	Kommentarer
1. Entréer	ORANGE	XX
2. Gårdens storlek	GRÖN	
3. Fysisk utformning av gården	RÖD	
4. Inhägnad/staket, grind	RÖD	
5. Gångunderlag	GRÖN	
6. Belysning	ORANGE	
7. Buller	GUL	
8. Sittplatser	ORANGE	
9. Samlingsplatser, uteplatser	ORANGE	
10. Träd, växtlighet, odlingar, planteringar	ORANGE	
11. Aktivitetsytor	ORANGE	
12. Skyltning, information	ORANGE	
13. Ytans användbarhet vinterhalvåret	RÖD	
14. Skick, skötsel, underhåll	RÖD	
15. Övrigt utbud	RÖD	
16. Trygghet	GUL	
17. Attraktivitet	RÖD	
18. Tillgänglighet (samhälle)	RÖD	
19. Tillgänglighet (natur)	RÖD	
Total poäng	17	

Övergripande bedömning av boende X

Den övergripande bedömningen görs genom att addera färgernas poäng och sedan se efter var den totala summan hamnar på skalan enligt kategoriseringen nedan.

0-4=1	5-10=2	11-16=3	17-22=4	23-28=5
29-34=6	35-40=7	41-46=8	47-52=9	53-57=10

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Exempel: På en skala 0-10, där "0" står för mycket dålig kvalitet och "10" står för en mycket bra kvalitet får X utemiljö en svag 4. Demensboendets gård drar upp betyget.

Namn på boendet

Adress

Postnummer

INVENTERINGSDATUM: xxxx-xx-xx

Namn på inventerare

I texten hänvisas till siffror som förklaras i kartbilden som finns i dokumentet

Förslag till åtgärder, prioriteringar och ansvar

Förklarande bilder med texter och karta över boendet (se exempel nedan)

A: Huskropp A, Servicehuset
B: Huskropp B, Demensboendet
C: Huskropp C, Vård- och Omsorgsboendet
D: Huskropp D, Träffpunkten och Kafferasten
X: Flaggstångens placering

1: Gemensam entré
2: Uteplats vid avdelning
3: Uteplats mellan avdelningar
4: Uteplats vid avdelning
5: Huvudentré
6: Brunn som kommit upp i dagen
7: Gräsytor som inte används
8: Parkering

Röd linje markerar befintlig gårdesgård

Blå linje markerar ett djupt dike

Grön linje markerar en tänkbar inhägnad av området för att skapa nya aktivitetsytor för de boende och sammanbinda uteplatserna med varandra.

